

CYKL | FILMOWE PODRÓŻE
GRUPA WIEKOWA | KLASY 1-3 SP

ANALIZA PSYCHOLOGICZNA

autor: Marcin Majkut

FILM | *NAWET MYSZY IDĄ DO NIEBA*
REŻ. JAN BUBENIČEK, DENISA GRIMMOVA (2020)

Filmowa opowieść dla najmłodszych o tym, czym jest odwaga, na czym polega walka ze strachem i jak okiełznać gniew. Oglądając film, mamy szansę zobaczyć, jak realizuje się filozoficzna idea reinkarnacji, i poznać odpowiedzi na odwieczne pytania o życie, przemijanie, wieczność.

Fabula jest odpowiednia dla dziecka od 6 roku życia, ale wzruszać będzie zapewne również dorosłych.

Z dbałością o samopoczucie dzieci przedstawione zostały sytuacje mroczniejsze. Dzięki temu film *Nawet myszy idą do nieba* rozwija kompetencje społeczno-emocjonalnych dzieci.

TEMATY DO OMÓWIENIA

Film stwarza okazję do omówienia z uczniami tematów:

- Odwaga, strach, samoregulacja.
- Wszystko podlega zmianom, ale zawsze jest czas na poprawę.
- Stereotypy, uprzedzenia i złe strony egoizmu.

Odwaga, strach, samoregulacja

„Kto się nie boi, nie może być odważnym” – te słowa padają z ust jednego z bohaterów filmu *Nawet myszy idą do nieba*. Sens tego zdania dla myszki Czmyzki jest początkowo zupełnie niezrozumiały. Myszka za wszelką cenę chce dorównać swojemu sławnemu, tragicznie zmarłemu ojcu, uznając strach za niedopuszczalną oznakę słabości. Próbuje zapanować nad przepętniającym ją lękiem, robi wszystko, żeby zaprzeczyć jego istnieniu. Zachowanie myszki Czmyzki to idealny przykład nieadaptacyjnych strategii samoregulacji emocji. Pragnąc zapanować nad lękiem i stworzyć wokół siebie aurę mocnej, najszybszej, najmądrzejszej, najsprytniejszej, myszka myli odwagę z popisywaniem się, co prowadzi do wielu kłopotów i wywołuje lawinę nieodwracalnych zdarzeń. W filmie pojawiają się

również inne wątpliwe rozwiązania problemu z emocjami, w tym te najbardziej instynktowne, impulsywne takie jak ucieczka czy atak.

Czmyzka i jej przyjaciel Rudeusz ze względu na różne doświadczenia mają trudności w radzeniu sobie z emocjami. Na szczęście, dzięki swojej przemianie i nabytej z czasem dojrzałości, bohaterowie filmu dostarczają i pozytywnych wzorców samoregulacji. Pokazują widzom, jak ważne są: zrozumienie emocji, jakich doświadczamy w danym momencie, refleksja i akceptacja tych uczuć. Film prezentuje też skuteczne strategie samoregulacji, np. reinterpretację sytuacji, czyli próbę dostrzeżenia jej pozytywnych aspektów (np. skoro tak się boję, to może przekraczam granicę swoich umiejętności, uczę się czegoś nowego?), albo poszukiwanie wsparcia u bliskich nam osób.

Kolejnym walorem filmu jest zilustrowanie korzyści, jakie niesie ze sobą opanowanie sztuki radzenia sobie z emocjami. Nauka zarządzania sferą własnych emocji prowadzi naszych bohaterów w stronę ich własnego ja, do większej akceptacji siebie samych. Wpływa na osiągnięcie wewnętrznej równowagi, sprzyja lepszemu rozumieniu świata, nawiązywaniu relacji z innymi oraz określeniu swoich życiowych celów. Inspirujący jest także wątek relacji – w filmowej opowieści *Nawet myszy idą do nieba* katalizatorem, a zarazem wsparciem w zmianie są dla siebie nawzajem właśnie Czmyzka i Rudeusz. Lis wspiera myszkę, a otwierając się na jej potrzeby, budzi w niej empatię. Mysz, nawiązując głęboką, przyjacielską relację z lisem, zapomina o swoim strachu, staje w obronie przyjaciela, wyprowadzając go siłą miłości na właściwą ścieżkę działania. W kluczowych momentach wspiera go dobrym słowem, motywując do pozytywnej zmiany.

Można podróżować do nieba i tam próbować siebie oczyścić, można też zacząć pracować nad sobą jeszcze na ziemi i znaleźć skuteczne adaptacyjne strategie samoregulacji emocji, pozbywając się ciężaru własnych samoograniczeń. Za każdym razem odrodzimy się w nowej rzeczywistości. Końcowa scena z prezentacją historii życia myszy i lisa zachęca do pielęgnacji własnych historii i sięgania pamięcią do przyjemnych wspomnień, które pomagają nam w trudnych momentach. To także strategia adaptacyjna i samoregulująca.

Pytania:

Czego boi się Czmyzka? Jak radzi sobie ze strachem? W jaki sposób reguluje swoje emocje? Czego obawia się Rudeusz? Jak lis radzi sobie z własnymi lękami? Kto pomaga mu opanować lęk? W jaki sposób przejawia się łagodność lisa? Jakie strategie samoregulacji emocji stosują bohaterowie bajki? Jak doszło do nawiązania przyjacielskiej relacji między lisem i myszą? Co jest siłą pozytywnej zmiany w bohaterach filmu?

Wszystko podlega zmianom, ale zawsze jest czas na poprawę

Filozoficzna strona filmu – odnosząca się do kwestii przemijania i wieczności – może stanowić punkt otwarcia do rozmowy o tym, czym jest odradzanie się. Rozmowa taka wcale nie musi dotyczyć śmierci i życia pozagrobowego. Filozoficzna wizja nieba jest polem doświadczalnym dla rozumienia procesu zmiany, która prowadzi do mentalnego oczyszczenia, czyli wyzwolenia się z lęków, wątpliwości oraz różnic, jakie mogą nas dzielić (w niebie wszyscy są tacy sami, jak mówi krokodyl). W tym znaczeniu umieranie jest szansą na narodziny czegoś nowego. Koniec jest początkiem czegoś innego. Tych zmian nie da się zatrzymać, można je jedynie odwlekać. Hasło przewodnie, które towarzyszy przygodom myszy i lisa – „Idź przed siebie”, jest wyrazem mechaniki całego wszechświata, który nieustannie się rozszerza. Jest również nawoływaniem do podejmowania prób zmiany przeszłości. „Czy można cofnąć bieg rzeki?” – pyta filozoficznie Pan Rak.

Jak widzimy na przykładzie losów myszy i lisa, droga do oczyszczenia się z własnych ograniczeń nie należy do najprostszych. Ścieżki mogą być kręte, czasami nawet musimy zawrócić, ale zawsze jest czas na zmiany i tylko od nas zależy, jak długo będziemy dochodzić do zrozumienia praw rządzących naszym życiem.

Pytania:

CC BY-NC-ND: uznanie autorstwa – użycie niekomercyjne – bez utworów zależnych 3.0 Polska

Licencja ta zezwala na rozpowszechnianie, przedstawianie i wykonywanie utworu jedynie w celach niekomercyjnych oraz pod warunkiem zachowania go w oryginalnej postaci (nie tworzenia utworów zależnych).

O czym rozmawia Rak z myszą i lisem? Na czym polega idea wieczności ujęta w bajce? Czy Czmyśzka i Rudeusz przeżywają oczyszczenie? Jak odnajdują drogę przez Wszzechpuszczę? Na czym polega idea reinkarnacji zaprezentowana w filmie?

Stereotypy, uprzedzenia i złe strony egoizmu

Warto zwrócić uwagę na zachowanie Czmyśzki wobec Rudeusza, kiedy wypominając mu naturę drapieżnika, stwierdza, że wszystkie lisy to kłamcy i złe stworzenia. Zachowanie myszy może być pretekstem do dyskusji o stereotypach i uprzedzeniach, które w rażący sposób pojawiają się w zachowaniu Czmyśzki wobec lisa. Możemy zobaczyć, jak bolesne mogą być takie stereotypy. Film pokazuje, w jaki sposób można się od nich uwolnić.

Należy także zwrócić uwagę na narcystyczne i egoistyczne zachowanie myszy wobec przyjaznego jej kreta. Czmyśzka zachowuje się bez refleksji, kiedy w niepoehlebny sposób wyraża się o krecie i sprawia mu przykrość. Nie zwraca uwagi na przyjazne zabiegi lisa. Stawia siebie samą na pierwszym miejscu, zapominając o uczuciach innych, bliskich jej zwierząt. Czy takie zachowanie może prowadzić do dobrych rozwiązań i wzmacnia relacje?

Pytania:

W jaki sposób Czmyśzka odnosi się do lisa na początku znajomości? Na czym polega stereotypowe myślenie myszy o lisie? Jak mysz traktuje kreta? Na czym polega egoistyczne zachowanie Czmyśzki? Jak mysz pozbywa się egoistycznego myślenia? Jak lis walczy z pomówieniami dotyczącymi własnej osoby? Jak Czmyśzka pozbywa się stereotypów i uprzedzeń wobec lisa? Jak na końcu opowieści zachowuje się wobec kreta?

Bibliografia:

K. Oatley, J.M. Jenkins, *Zrozumieć emocje*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2003.